

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Τροποποίηση του άρθρου 5 του ν. 1920/1991 (Α' 11), με τον οποίο κυρώθηκε η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α' 182)»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Άρθρο 1

Η Ελληνική Πολιτεία έχει μακρά παράδοση σεβασμού των διάφορων θρησκευτικών κοινοτήτων, αφού από την πρώτη στιγμή της δημιουργίας του Ελληνικού Κράτους (αλλά ακόμα και κατά τη διάρκεια του Αγώνα της Εθνικής Παλιγγενεσίας) υπήρξε έκδηλη η μέριμνα για την υιοθέτηση νομικά δεσμευτικών προστατευτικών ρυθμίσεων.

Με την απελευθέρωση και ενσωμάτωση ή προσάρτηση στον εθνικό ιστό νέων εδαφών κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, αλλά και στο πρώτο τέταρτο του 20ου -συνεπώς και νέων πληθυσμών- το κράτος υιοθέτησε μια σειρά από τυπικούς και ουσιαστικούς νόμους που αποσκοπούσαν στην ομαλή ένταξη των πληθυσμών αυτών και στη μετάβασή τους από τη δικαιοταξία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην ημεδαπή δικαιοταξία, εξασφαλίζοντας σε συγκεκριμένες έννομες σχέσεις τη συνέχεια παγιωμένων καθεστώτων, εθίμων και πρακτικών. Σημαντικό σημείο αυτής της συνέχειας κατά τη διαδοχή κρατών και ιδίως κατά τη συνακόλουθη μετάβαση από ένα νομικό πολιτισμό σε άλλον, αποτέλεσε η διατήρηση κανόνων (καταρχάς θρησκευτικής φύσεως ή προέλευσης) που αφορούσαν στην προσωπική και αστική κατάσταση των νέων πληθυσμών, αντιμετωπίζοντας σε αρκετές περιπτώσεις, ακόμα και καινοτόμα και πρωτοποριακά θέματα, που αφορούσαν τις μουσουλμανικές κοινότητες και την οργάνωση της θρησκευτικής, αλλά και πτυχών της προσωπικής ζωής τους.

Ο καταλυτικός ρόλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, οι συνέπειες της κήρυξης και κυρίως της διεξαγωγής του στις διεθνείς συμβάσεις και οι νέες πραγματικές και νομικές καταστάσεις που διαμορφώθηκαν με το πέρας του (ανατρέποντας εκ των πραγμάτων τις μέχρι τότε διαμορφωμένες και ρυθμισμένες διακρατικές σχέσεις και αναδεικνύοντας καινούργια, προς διεθνή ρύθμιση, θέματα αλλά και παλαιά ζητήματα, υπό τη νέα όμως διαμορφωθείσα κατάσταση και άρα την ανάγκη επικαιροποιημένης θεώρησής τους), ιδίως εν όψει της υπογραφής της Συνθήκης των Σεβρών (28.7.1920), οδήγησαν το Ελληνικό Κράτος να υιοθετήσει το νόμο 2345/1920 «Περί προσωρινού αρχιμουφτή και μουφτήδων των εν τω Κράτει Μουσουλμάνων και περί διαχείρισεως των περιουσιών των Μουσουλμανικών Κοινοτήτων» (ΕτΚ Α' 148/3.7.1920), το κείμενο του οποίου άρχεται: «Μέχρι της επιψηφίσεως ειδικού νόμου περί οργάνωσεως και διοικήσεως των εν τω Κράτει Μουσουλμανικών Κοινοτήτων...», ήτοι εκδηλώνει ρητώς την προσωρινότητα των ρυθμίσεων του, γνωρίζοντας φυσικά ότι επίκειται η σύναψη διεθνούς συνθήκης, η οποία θα ρύθμιζε εξ αρχής όλο το πλέγμα διεθνών σχέσεων μεταξύ Ελλάδος - Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ακόμα όμως και οι διατάξεις του ν. 2345/1920 (ο οποίος ίσχυσε τυπικώς μέχρι το 1991) δεν εφαρμόστηκαν σε όλη τους την έκταση, με αποτέλεσμα η ακολουθήσασα μακρόχρονα σταθερή πρα-

κτική να λάβει τελικώς και τη μορφή νόμου.

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, συνάφθηκε η Συνθήκη της Λωζάνης (η οποία κυρώθηκε με το από 25.8.1923 νομοθετικό διάταγμα, ΕτΚ 238/25-08-1923), η οποία στο άρθρο 42 προβλέπει: «Η Τουρκική Κυβέρνησις δέχεται να λάβει απέναντι των μη μουσουλμανικών μειονοτήτων, όσον αφορά την οικογενειακή ή προσωπικήν αυτών κατάστασιν, πάντα τα κατάλληλα μέτρα, όπως τα ζητήματα ταύτα κανονίζονται συμφώνως προς τα έθιμα των μειονοτήτων αυτών», στο άρθρο 43 ορίζει ότι: «Οι εις τας μη μουσουλμανικάς μειονότητας ανήκοντες Τούρκοι υπήκοοι δεν θα ώσιν υποχρεωμένοι να εκτελώσι πράξεις αποτελούσας παράβασιν της πίστεως ή των θρησκευτικών των εθίμων...» και στο άρθρο 45 καταλήγει: «Τα αναγνωρισθέντα διά των διατάξεων του παρόντος Τμήματος δικαιώματα εις τας εν Τουρκία μη μουσουλμανικάς μειονότητας, αναγνωρίζονται επίσης υπό της Ελλάδος εις τα εν τω εδάφει αυτής ευρισκομένας μουσουλμανικάς μειονότητας.»

Ουσιαστικά, από το 1920 και έκτοτε, στη Θράκη ισχύουν διατάξεις ημεδαπού, εσωτερικού δικαίου (του ν. 2345/1920 και πλέον του ν. 1920/1991) που επιτρέπουν την εφαρμογή του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου υπό αυστηρό υποκειμενικό και αντικειμενικό εύρος εφαρμογής. Αυτές οι διατάξεις είναι συμβατές με τις διεθνείς υποχρεώσεις που ανέλαβε η Ελλάδα με τη Συνθήκη της Λωζάνης, χωρίς φυσικά η συμβατότητα αυτή να συνεπάγεται την πρόσληψη των διατάξεων αυτών, ως των μοναδικών ή δεσμευτικών επιλογών της Ελληνικής Πολιτείας για την εφαρμογή των προβλεπομένων στα άρθρα 42 επ. της Συνθήκης.

Παρ' όλα αυτά, από πολύ νωρίς η νομική αρθρογραφία αλλά και η νομολογία προβληματίστηκε με διάφορες πλευρές των ζητημάτων που αφορούν στην εφαρμογή του Ιερού Ισλαμικού Νόμου, προβληματισμός που ξεκινάει από την ιεράρχηση των σχετικών διατάξεων και τη θέση τους στο ημεδαπό νομικό σύστημα και καταλήγει στη συμβατότητα κάποιων ρυθμίσεων του με το Σύνταγμα και το ευρωπαϊκό κεκτημένο επί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Πέραν όμως των ανωτέρω, τις τελευταίες δεκαετίες με την υιοθέτηση διεθνών συνθηκών περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις συνακόλουθες επιστημονικές και νομολογικές εξελίξεις επί των θεμάτων αυτών, και ιδίως όσο εντείνεται ο διάλογος και η αλληλεπίδραση της ημεδαπής νομολογίας με τη νομολογία διεθνών δικαστηρίων, ο προβληματισμός διατηρείται έντονος και τα ημεδαπά δικαστήρια εμφανίζουν αρκετές διαφορές στις κρίσεις τους, σε διάφορες εκφάνσεις της εφαρμογής του διαπροσωπικού δικαίου της μουσουλμανικής μειονότητας (όπως η υποχρεωτικότητα εφαρμογής του Ιερού Νόμου, η έκταση της χωρικής αρμοδιότητας του Μουφτή, τα υποκείμενα πρόσωπα στη συγκεκριμένη δικαιοταξία, η νομική βάση θεμελίωσης των ρυθμίσεων του), διαφορές που παρουσιάζονται τόσο μεταξύ πολιτικών δικαστηρίων διαφορετικών βαθμών όσο και σε σχέση μεταξύ δικαστηρίων διαφορετικών κλάδων της δικαιοσύνης.

Ο προβληματισμός αυτός, λόγω του πολυδιάστατου των διαφορών που καλούνται να επιλύσουν τα δικαστήρια, είναι απολύτως δικαιολογημένος, ιδίως εάν αναλογιστεί κανείς ότι τα βασικά νομικά και ερμηνευτικά εργαλεία έχουν ηλικία περίπου εκατό ετών, και οι διαφορετικές κρίσεις έχουν κάθε φορά πολλά και αξιόπιστα πραγματικά, ιστορικά και νομικά επιχειρήματα. Παρ' όλα αυ-

τά, σε κάθε απόφασή τους είτε υπέρ της μίας ή υπέρ της άλλης άποψης, είναι έκδηλη η προσπάθεια του δικαστή κάθε βαθμού να τάμει τη διαφορά όσο πιο νομικά θεμελιωμένα γίνεται, αναδεικνύοντας τις πτυχές μιας ταύτισης της δικανικής γνώσης με τη δικανική πεποίθηση και παράγοντας εξαιρετικά νομικά κείμενα είτε από τη μία είτε από την άλλη πλευρά. Στην όλη κατάσταση προστίθεται φυσικά και ο πολιτικός διάλογος, ιδίως των κοινοβουλευτικών κομμάτων, άλλοτε με περισσότερο νομικά και άλλοτε με περισσότερο πραγματιστικά επιχειρήματα. Έτσι, ο προβληματισμός είναι πάντα παρών και επιμένει να υπενθυμίζει ότι ένα πολύ σοβαρό θέμα για μια μερίδα Ελλήνων πολιτών παραμένει σε διαρκή αμφισβήτηση.

Προφανώς όμως, το ζήτημα δεν εξαντλείται στην επισημονική αντιμετώπισή του ούτε αποτελεί «άσκηση επί χάρτου» ή πεδίο πολιτικών αντιπαραθέσεων. Η θέση που υιοθετεί κάθε πλευρά επιφέρει και σημαντικές συνέπειες (προσωπικές, οικογενειακές, οικονομικές, ακόμα και επιχειρηματικές στο επίπεδο του κληρονομικού δικαίου) όχι μόνο για τους άμεσα ενδιαφερομένους αλλά και για ένα στενότερο ή ευρύτερο κύκλο προσώπων, που επηρεάζονται από τη θέση που επικρατεί κάθε φορά ή από την οικονομική δυνατότητα του κάθε μέρους να προσφύγει στη δικαιοσύνη και να εξαντλήσει κάθε διαθέσιμο ένδικο βοήθημα και μέσο. Αυτό όμως επιτείνει μια κατάσταση ανασφάλειας δικαίου, με αποτέλεσμα τα μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας να μην μπορούν να προγραμματίσουν βασικές πτυχές της προσωπικής και οικογενειακής ζωής τους ή να επιλέξουν συγκεκριμένες λύσεις που ενδεχομένως ταιριάζουν καλύτερα στη δική τους περίπτωση και στις δικές τους πεποιθήσεις.

Έτσι, έχουν ωριμάσει οι συνθήκες και έχουν προβληθεί επαρκώς οι εκατέρωθεν θεμελιωμένες θέσεις και απόψεις, ώστε η Ελληνική Πολιτεία να μην αρκείται πλέον στο ρόλο του παρατηρητή ενός νομικού / επιστημονικού διαλόγου ούτε με την αδράνειά της (για ένα χρονικό διάστημα 97 και πλέον ετών -στο οποίο έχουν μεταβληθεί ριζικώς διεθνή και ημεδαπά καθεστώτα, αντιλήψεις, πρακτικές και έθιμα- έχει επέμβει νομοθετικά μόνο δύο φορές) να επιρρίπτει στις πλάτες της δικαιοσύνης το βάρος επίλυσης σημαντικών θεμάτων για την καθημερινή ζωή των Ελλήνων πολιτών, χωρίς ταυτόχρονα να την εξοπλίζει με τα κατάλληλα νομοθετικά εργαλεία (επί των οποίων, άλλωστε, η κρίση ανήκει συνταγματικώς στην τελευταία).

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου ξεκαθαρίζεται οριστικώς ότι για τις συγκεκριμένες οικογενειακές και κληρονομικές διαφορές που ορίζει η παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 1920/1991 ισχύουν οι κοινές διατάξεις του Αστικού Κώδικα και μόνο κατ' εξαίρεση υπάγονται στη δικαιοδοσία του Μουφτή, χωρίς ωστόσο να μεταβάλλεται ο σημαντικός θεσμικός και διττός ρόλος του Μουφτή (θρησκευτικός λειτουργός και ιεροδίκης) και της Μουφτείας, η οποία συνεχίζει να είναι δημόσια υπηρεσία (αποκεντρωμένη υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων). Οι αρμοδιότητες του Μουφτή δεν περιορίζονται αλλά συνεχίζουν να προβλέπονται απaráλλακτες στις κείμενες διατάξεις (θρησκευτικές, εποπτικές, γνωμοδοτικές, δικαστικές), έτσι δεν μεταβάλλεται ποιοτικά ή ποσοτικά η προβλεπόμενη σήμερα αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων για τον έλεγχο των αποφάσεων του και την κήρυξη της εκτελεστότητας αυτών.

Ωστόσο, οι αρμοδιότητές του επί της επίλυσης συγκεκρι-

κριμένων οικογενειακών και κληρονομικών διαφορών θα ασκούνται μόνο, εφόσον για τις διαφορές που άγονται ενώπιον του, δεν υφίσταται αντίρρηση και άρνηση από κανένα από τα διάδικα μέρη.

Η συζήτηση λοιπόν μεταφέρεται από το επίπεδο κατάργησης του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου και της συνακόλουθης απομείωσης του θεσμού του Μουφτή, στο επίπεδο εξασφάλισης ακόμα μίας δυνατότητας των μελών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης, ήτοι να μπορούν πλέον να επιλέγουν την εφαρμοζόμενη επί των διαφορών τους δικαιοταξία, έχοντας καταρχήν εκ των προτέρων εξασφαλισμένη την προστασία που προσφέρουν αδιακρίτως οι κοινές διατάξεις του Αστικού Κώδικα και ταυτόχρονα χωρίς να απολύουν τα δικαιώματα και τις δυνατότητες που απολαμβάνουν εδώ και δεκαετίες λόγω της θρησκείας τους.

Συνεπώς, η υπαγωγή των διαδίκων στη δικαιοδοσία του Μουφτή θα γίνεται εφόσον αμφότερα τα διάδικα μέρη υποβάλλουν σχετική αίτησή τους ενώπιον του για επίλυση συγκεκριμένης, πάντα, διαφοράς κατά τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο.

Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθορίζονται οι αναγκαίοι δικονομικοί κανόνες για τη συζήτηση της υπόθεσης από τον Μουφτή και την έκδοση των αποφάσεων του και ιδίως η διαδικασία υποβολής αιτήσεως των μερών, η οποία πρέπει να περιέχει τα στοιχεία των εισαγωγικών δικογράφων, κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και, επί ποινή ακυρότητας, ρητή ανέκκλητη δήλωση κάθε διαδίκου περί επιλογής της συγκεκριμένης δικαιοδοσίας, η παράσταση των πληρεξουσίων δικηγόρων, η διαδικασία κατάθεσης και επίδοσης της στο αντιδικο μέρος, τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της σχετικής υπηρεσίας, της τήρησης του αρχείου, καθώς και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

Πέραν των ανωτέρω που ισχύουν κυρίως στις οικογενειακές σχέσεις, για τις κληρονομικές σχέσεις των μελών της μουσουλμανικής μειονότητας πλέον εφαρμόζονται, ως γενικός κανόνας, οι κοινές διατάξεις του Αστικού Κώδικα, εκτός και εάν ο διαθέτης συντάξει ενώπιον συμβολαιογράφου δήλωση τελευταίας βούλησης, κατά τον τύπο της δημόσιας διαθήκης, με αποκλειστικό περιεχόμενο της τη ρητή επιθυμία του να υπαχθεί η κληρονομική διαδοχή του στον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο.

Συνεπώς, καταργείται η μέχρι σήμερα αυτόματη υπαγωγή των μελών της μειονότητας στο Ιερό Μουσουλμανικό Δίκαιο, η οποία επικράτησε πολλές φορές ακόμα και παρά την αντίθετη βούληση του διαθέτη.

Ωστόσο, η επιλογή αυτή δεν δεσμεύει τον διαθέτη αμετάκλητα, ο οποίος σε μεταγενέστερο χρόνο μπορεί να ανακαλέσει, ρητώς ή σιωπηρώς, τη δήλωση και να υπαχθεί έτσι στο κοινό δίκαιο και στις προβλέψεις του Αστικού Κώδικα (άρα και στη μετά θάνατον διάθεση της περιουσίας του με τις ίδιες δυνατότητες που έχουν οι λοιποί Έλληνες πολίτες) είτε με μεταγενέστερη αντίθετη δήλωση του ενώπιον συμβολαιογράφου είτε με σύνταξη μεταγενέστερης διαθήκης κατά τους όρους του Αστικού Κώδικα.

Ταυτόχρονη εφαρμογή του Αστικού Κώδικα και του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου στην κληρονομική περιουσία ή σε ποσοστό ή και σε διακεκριμένα στοιχεία αυτής, δεν είναι δυνατή, αφού αυτό θα αποτελούσε μian ανεπι-

τρεπτη –και το πιθανότερο ανεφάρμοστη- νόθευση και των δύο δικαικών συστημάτων.

Όσον αφορά στην κληρονομική διαδοχή ανηλίκων πρέπει να σημειωθούν τα εξής: οι ανήλικοι προφανώς δεν έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα και δεν μπορούν μέχρι την ενηλικίωσή τους να δηλώσουν την επιθυμία τους για εφαρμογή του Ιερού Νόμου. Ωστόσο στη δυστυχή περίπτωση που επέλθει, παρά το νεαρό της ηλικίας, κληρονομική διαδοχή, το κοινό δίκαιο και οι προβλέψεις του εξασφαλίζουν καταρχήν την παρουσία του ανηλίκου εντός των προσώπων της στενής οικογένειας του (σύμφωνα με τις προβλέψεις του 1814 ΑΚ), τα δε μέλη αυτής (γονείς, αδέρφια, ανιόντες κ.λπ.), εφόσον ή όταν αποκτήσουν δικαιοπρακτική ικανότητα, μπορούν να ρυθμίσουν διαφορετικά τις μεταξύ τους σχέσεις που προέκυψαν από την κληρονομική διαδοχή, κατά τις κείμενες διατάξεις του Αστικού Κώδικα (δωρεές, ανταλλαγές, διανομές κ.λπ.), ενδεχομένως και κατά την εκφρασθείσα βούληση του κληρονομούμενου.

Τυχόν αντίθετη λύση, όπως η αυτόματη υπαγωγή του ανηλίκου στον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο, θα μπορούσε να οδηγήσει σε ανεπιθύμητα για τον κληρονομούμενο και την οικογένεια του αποτελέσματα, η δε υποκατάσταση της βούλησής του από τη βούληση των γονέων ενδεχομένως να ήταν δυνατή μόνο με δικαστική απόφαση (και προφανώς όσο ο ανήλικος θα ήταν εν ζωή και υφίστατο ο αναγκαίος χρόνος) από τα κοινά δικαστήρια, πράγμα όμως που κρίνεται αδόκιμο, αφού θα οδηγούσε την οικογένεια σε μία «κληρονομική» δίκη με παράπλευρες ουσιαστικές και δικονομικές πτυχές (ενδεχόμενη σύγκρουση συμφερόντων, διορισμός επιτρόπου κ.λπ.), όσο θα έδινε τον αγώνα της για να διασώσει τον ανήλικο από τον κίνδυνο ζωής.

Με την παράγραφο 2 ορίζεται ότι μέχρι την έναρξη ισχύος της περίπτωσης α΄ παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 1920/1991, ο Μουφτής επιλαμβάνεται των υποθέσεων που άγονται κοινή συναινέσει ενώπιον του, τηρουμένης της υφιστάμενης, κατά το χρόνο δημοσίευσης του παρόντος διαδικασίας. Διαθήκες που έχουν συνταχθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος και δεν έχει επέλθει κληρονομική διαδοχή αναπτύσσουν κανονικά τις έννομες συνέπειές τους κατά το χρόνο επαγωγής.

Με την παράγραφο 3 του σχεδίου νόμου διευκρινίζεται ότι ο Μουφτής μπορεί να ασκήσει την αρμοδιότητά του επί των ζητημάτων που περιγράφονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 5 της από 24.12.1990 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α΄ 182) που κυρώθηκε με το άρθρο μόνο του ν. 1920/1991 (δηλαδή, γάμους, διαζύγια, διατροφές, επιτροπείες, κηδεμονίες, χειραφεσίες ανηλίκων, ισλαμικές διαθήκες και της εξ αδιαθέτου διαδοχής) μόνο εφόσον τηρηθούν οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις που ορίζονται με το παρόν σχέδιο νόμου.

Με την παράγραφο 4 διευκρινίζεται ότι η ισχύς της περίπτωσης α΄ της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 1920/1991 άρχεται από τη δημοσίευση του προβλεπομένου στην περίπτωση β΄ προεδρικού διατάγματος.

Άρθρο 2

Η ισχύς του παρόντος άρχεται από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του.

Αθήνα, 4 Δεκεμβρίου 2017

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Κ. Γαβρόγλου

Ν. Κοτζιάς

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Στ. Κοντονής

ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

**στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και
Θρησκευμάτων με τίτλο: «Τροποποίηση του άρθρου 5 του ν. 1920/1991
(Α΄ 11), με τον οποίο κυρώθηκε η από 24.12.1990 Πράξη Νομοθετικού
Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α΄
182)»**

Με την παράγραφο 1 προστίθεται νέα παράγραφος 4 στο άρθρο 5 της από 24.12.1990 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α΄ 182) που κυρώθηκε με το άρθρο μόνο του ν. 1920/1991 (Α΄ 11) ενώ τροποποιείται η παρ. 2 του ιδίου άρθρου καθώς μετά τη φράση «Ο Μουφτής ασκεί δικαιοδοσία» προστίθεται η φράση «, τηρουμένων των διαδικασιών και των προϋποθέσεων της παραγράφου 4,».

Μετά την τροποποίηση η παράγραφος 2 θα έχει την ακόλουθη μορφή: «Ο Μουφτής ασκεί δικαιοδοσία, υπό τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που ορίζονται στη παράγραφο 4, μεταξύ μουσουλμάνων Ελλήνων πολιτών της περιφέρειάς του επί γάμων, διαζυγίων, διατροφών, επιτροπειών, κηδεμονιών, χειραφεσίας ανηλίκων, ισλαμικών διαθηκών και της εξ αδιαθέτου διαδοχής, εφ' όσον οι σχέσεις αυτές διέπονται από τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο».

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Τροποποίηση του άρθρου 5 του ν. 1920/1991 (Α' 11), με τον οποίο κυρώθηκε η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α' 182)

Άρθρο 1

1. Στο τέλος του άρθρου 5 του ν. 1920/1991 (Α' 11), με τον οποίο κυρώθηκε η από 24.12.1990 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α' 182) προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

«4.α. Οι υποθέσεις της παραγράφου 2 ρυθμίζονται από τις κοινές διατάξεις και μόνο κατ' εξαίρεση υπάγονται στη δικαιοδοσία του Μουφτή, εφόσον αμφότερα τα διάδικα μέρη υποβάλουν σχετική αίτησή τους ενώπιόν του για επίλυση της συγκεκριμένης διαφοράς κατά τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο. Η υπαγωγή της υπόθεσης στη δικαιοδοσία του Μουφτή είναι αμετάκλητη και αποκλείει τη δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων για τη συγκεκριμένη διαφορά. Εάν οποιοδήποτε από τα μέρη δεν επιθυμεί την υπαγωγή της υπόθεσής του στη δικαιοδοσία του Μουφτή, δύναται να προσφύγει στα πολιτικά δικαστήρια, κατά τις κοινές ουσιαστικές και δικονομικές διατάξεις, τα οποία σε κάθε περίπτωση έχουν το τεκμήριο της δικαιοδοσίας.

β. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθορίζονται όλοι οι αναγκαίοι δικονομικοί κανόνες για τη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον του Μουφτή και την έκδοση των αποφάσεών του, τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της σχετικής υπηρεσίας, καθώς και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

γ. Οι κληρονομικές σχέσεις των μελών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης ρυθμίζονται από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, εκτός εάν ο διαθέτης συντάξει ενώπιον συμβολαιογράφου δήλωση τελευταίας βούλησης, κατά τον τύπο της δημόσιας διαθήκης, με αποκλειστικό περιεχόμενο της τη ρητή επιθυμία του να υπαχθεί η κληρονομική του διαδοχή στον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο. Η δήλωση αυτή είναι ελεύθερα ανακλητή, είτε με μεταγενέστερη αντίθετη δήλωσή του ενώπιον συμβολαιογράφου είτε με σύνταξη μεταγενέστερης διαθήκης, κατά τους όρους του Αστικού Κώδικα. Ταυτόχρονη εφαρμογή του Αστικού Κώδικα και του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου στην κληρονομική περιουσία ή σε ποσοστό ή και σε διακεκριμένα στοιχεία αυτής απαγορεύεται.»

2. Μέχρι την έναρξη ισχύος της περίπτωσης α' της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 1920/1991, ο Μουφτής επιλαμβάνεται των υποθέσεων που άγονται κοινή συναινέσει ενώπιόν του, τηρουμένης της υφιστάμενης κατά το χρόνο δημοσίευσης του παρόντος διαδικασίας. Διαθήκες που έχουν συνταχθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος και δεν έχει επέλθει κληρονομική διαδοχή αναπτύσσουν κανονικά τις έννομες συνέπειές τους κατά το χρόνο επαγωγής.

3. Στην παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 1920/1991 μετά τη

φράση «Ο Μουφτής ασκεί δικαιοδοσία» προστίθεται η φράση «, υπό τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που ορίζονται στην παράγραφο 4,».

4. Η ισχύς της περίπτωσης α' της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 1920/1991 άρχεται από τη δημοσίευση του προβλεπόμενου στην περίπτωση β' προεδρικού διατάγματος.

Άρθρο 2

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος άρχεται από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.

Αθήνα, 4 Δεκεμβρίου 2017

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Κ. Γαβρόγλου

Ν. Κοτζιάς

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Στ. Κοντονής

Αριθμ. 348/14/2017

ΕΚΘΕΣΗ

Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων «Τροποποίηση του άρθρου 5 του ν. 1920/1991 (Α' 11), με τον οποίο κυρώθηκε η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α' 182)»

Α. Με το άρθρο μόνο του υπόψη σχεδίου νόμου, τροποποιούνται – συμπληρώνονται οι διατάξεις του άρθρου 5 της από 24.12.1990 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (ν. 1920/1991) αναφορικά με τα καθήκοντα του Μουφτή και ειδικότερα προβλέπονται τα εξής:

α. Οι μνημονευόμενες υποθέσεις (γάμοι, διαζύγια, διαθήκες κ.λπ.), μουσουλμάνων Ελλήνων πολιτών, ρυθμίζονται από τις κοινές διατάξεις και μόνο κατ' εξαίρεση υπάγονται στη δικαιοδοσία του Μουφτή, εφόσον αμφότερα τα διάδικα μέρη υποβάλουν σχετική αίτησή τους ενώπιον του για επίλυση της συγκεκριμένης διαφοράς κατά τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο.

β. Η υπαγωγή της υπόθεσης στη δικαιοδοσία του Μουφτή είναι αμετάκλητη και αποκλείει τη δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων για τη συγκεκριμένη διαφορά. Εάν

οποιοδήποτε από τα μέρη δεν επιθυμεί την υπαγωγή της υπόθεσης του στη δικαιοδοσία του Μουφτή, δύναται να προσφύγει στα πολιτικά δικαστήρια, κατά τις κοινές ουσιαστικές και δικονομικές διατάξεις, τα οποία σε κάθε περίπτωση έχουν το τεκμήριο της δικαιοδοσίας.

γ. Παρέχεται η εξουσιοδότηση για τον καθορισμό, με προεδρικό διάταγμα, όλων των αναγκαίων δικονομικών κανόνων για τη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον του Μουφτή και την έκδοση των αποφάσεων του, των θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας της σχετικής υπηρεσίας, καθώς και κάθε άλλου σχετικού θέματος για την εφαρμογή της προτεινόμενης ρύθμισης.

δ. Ορίζεται ότι, οι κληρονομικές σχέσεις των μελών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης ρυθμίζονται από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, εκτός εάν ο διαθέτης συντάξει ενώπιον συμβολαιογράφου δήλωση τελευταίας βούλησης, κατά τον τύπο της δημόσιας διαθήκης, με αποκλειστικό περιεχόμενο τη ρητή επιθυμία του για υπαγωγή της υπόθεσης στον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο. Ρυθμίζονται θέματα αναφορικά με τη διαδικασία υποβολής των εν λόγω δηλώσεων.

Απαγορεύεται η ταυτόχρονη εφαρμογή του Αστικού Κώδικα και του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου στην κληρονομική περιουσία ή σε ποσοστό ή και σε διακεκριμένα στοιχεία αυτής.

ε. Εισάγονται μεταβατικής ισχύος διατάξεις αναφορικά με την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων.

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις δεν προκαλούνται δημοσιονομικές επιπτώσεις επί του Κρατικού Προϋπολογισμού και των προϋπολογισμών των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Αθήνα, 1 Δεκεμβρίου 2017

Η Γενική Διευθύντρια

Σταυρούλα Μηλιάκου

**Έκθεση Συνεπειών Ρυθμίσεων
στο σχέδιο νόμου**

«Τροποποίηση του άρθρου 5 του ν. 1920/1991 (Α' 11), με τον οποίο κυρώθηκε η από 24.12.1990 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α' 182)»

A. ΚΥΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

1. Αναγκαιότητα

1.1. Περιγράψτε το πρόβλημα (οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο) το οποίο καθιστά αναγκαία την προώθηση και ψήφιση της αξιολογούμενης ρύθμισης

Τις τελευταίες δεκαετίες με την υιοθέτηση διεθνών συνθηκών περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις συνακόλουθες επιστημονικές και νομολογιακές εξελίξεις επί των θεμάτων αυτών, και ιδίως όσο εντείνεται ο διάλογος και η αλληλεπίδραση της ημεδαπής νομολογίας με τη νομολογία διεθνών δικαστηρίων, ο προβληματισμός διατηρείται έντονος και τα ημεδαπά δικαστήρια εμφανίζουν αρκετές διαφορές στις κρίσεις τους, σε διάφορες εκφάνσεις της εφαρμογής του διαπροσωπικού δικαίου της μουσουλμανικής μειονότητας (όπως η υποχρεωτικότητα εφαρμογής του Ιερού Νόμου, η έκταση της χωρικής αρμοδιότητας του Μουφτή, τα υποκείμενα πρόσωπα στη συγκεκριμένη δικαιοταξία, η νομική βάση θεμελίωσης των ρυθμίσεων του), διαφορές που παρουσιάζονται τόσο μεταξύ πολιτικών δικαστηρίων διαφορετικών βαθμών, όσο και σε σχέση μεταξύ δικαστηρίων διαφορετικών κλάδων της δικαιοσύνης.

Η θέση που υιοθετεί κάθε πλευρά επιφέρει και σημαντικές συνέπειες (προσωπικές, οικογενειακές, οικονομικές, ακόμα και επιχειρηματικές στο επίπεδο του κληρονομικού δικαίου) όχι μόνο για τους άμεσα ενδιαφερόμενους αλλά και για ένα στενότερο ή ευρύτερο κύκλο προσώπων, που επηρεάζονται από τη θέση που επικρατεί κάθε φορά ή από την οικονομική δυνατότητα του κάθε μέρους να προσφύγει στη δικαιοσύνη και να εξαντλήσει κάθε διαθέσιμο ένδικο βοήθημα και μέσο. Αυτό όμως επιτείνει μια κατάσταση ανασφάλειας δικαίου, με αποτέλεσμα τα μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας να μην μπορούν να προγραμματίσουν βασικές πτυχές της προσωπικής και οικογενειακής ζωής τους ή να επιλέξουν συγκεκριμένες λύσεις που ενδεχομένως ταιριάζουν καλύτερα στη δική τους περίπτωση και στις δικές τους πεποιθήσεις. Έτσι, έχουν ωριμάσει οι συνθήκες και έχουν προβληθεί επαρκώς οι εκατέρωθεν θεμελιωμένες θέσεις και απόψεις, ώστε η Ελληνική Πολιτεία να μην αρκείται πλέον στο ρόλο του παρατηρητή ενός νομικού / επιστημονικού διαλόγου, ούτε με την αδράνεια της (για ένα χρονικό διάστημα 97 και πλέον ετών -στο οποίο έχουν μεταβληθεί ριζικώς διεθνή και ημεδαπά καθεστώτα, αντιλήψεις, πρακτικές και έθιμα- έχει επέμβει νομοθετικά μόνο δύο φορές) να επιρρίπτει στις πλάτες της Δικαιοσύνης το βάρος επίλυσης σημαντικών θεμάτων για την καθημερινή ζωή Ελλήνων πολιτών, χωρίς ταυτόχρονα να την εξοπλίζει με τα κατάλληλα νομοθετικά εργαλεία (επί των οποίων, άλλωστε, η κρίση ανήκει συνταγματικώς στην τελευταία).

1.2. Αναφέρατε τους στόχους που επιδιώκει η αξιολογούμενη ρύθμιση,

συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον τυχόν ποσοτικοποιημένα και ποιοτικά στοιχεία των επιδιωκόμενων στόχων και αποτελεσμάτων

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου ξεκαθαρίζεται οριστικώς ότι για τις συγκεκριμένες οικογενειακές και κληρονομικές διαφορές που ορίζει η παρ.2 του άρθρου 5 του ν.1920/1991 ισχύουν οι κοινές διατάξεις του Αστικού Κώδικα και μόνο κατ' εξαίρεση υπάγονται στη δικαιοδοσία του Μουφτή, χωρίς ωστόσο να μεταβάλλεται ο σημαντικός θεσμικός και διττός ρόλος του Μουφτή (θρησκευτικός λειτουργός και ιεροδίκης) και της Μουφτείας, η οποία συνεχίζει να είναι δημόσια υπηρεσία (αποκεντρωμένη υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων). Οι αρμοδιότητες του Μουφτή δεν περιορίζονται αλλά συνεχίζουν να προβλέπονται अपαράλλακτες στις κείμενες διατάξεις (θρησκευτικές, εποπτικές, γνωμοδοτικές, δικαστικές), έτσι δεν μεταβάλλεται ποιοτικά ή ποσοτικά η προβλεπόμενη σήμερα αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων για τον έλεγχο των αποφάσεων του και την κήρυξη της εκτελεστότητας αυτών. Ωστόσο, οι αρμοδιότητες του επί της επίλυσης συγκεκριμένων οικογενειακών και κληρονομικών διαφορών θα ασκούνται μόνο εφόσον για τις διαφορές που άγονται ενώπιον του δεν υφίσταται αντίρρηση και άρνηση από κανένα από τα διάδικα μέρη.

1.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες που επηρεάζει άμεσα και αυτές που επηρεάζει έμμεσα η αξιολογούμενης ρύθμισης και προσδιορίστε τον λόγο της επιρροής.

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο επηρεάζονται τα μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης καθώς εισάγεται νέος κανόνας για τα θέματα οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου καθώς πλέον θα ισχύει ο Αστικός Κώδικας εκτός εάν όλα τα διάδικα μέρη δηλώσουν εγγράφως ότι επιθυμούν να υπαχθούν στη δικαιοδοσία του Μουφτή.

1.4. Αναφέρατε τουλάχιστον ένα παράδειγμα αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος σε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΟΟΣΑ (εφόσον υπάρχει) και αιτιολογήστε τον λόγο για τον οποίο επιλέξατε τη συγκεκριμένη χώρα

Δεν υπάρχει.

1.5. Απαριθμήστε αναλυτικά τα διατάγματα και τις κανονιστικές πράξεις που πρέπει να εκδοθούν, προκειμένου να εφαρμοστεί πλήρως η αξιολογούμενη ρύθμιση, και περιγράψτε για κάθε μία από αυτές τυχόν θέματα που πρέπει να προσεχθούν κατά την εφαρμογή της

Πρέπει να εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα με πρόταση των Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με το οποίο θα καθοριστούν όλοι οι αναγκαίοι δικονομικοί κανόνες για τη συζήτηση της υπόθεσης από τον Μουφτή και την έκδοση των αποφάσεων του, τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της σχετικής υπηρεσίας καθώς και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος

2. Συνέπειες στην οικονομία

2.1. Αναφέρατε αναλυτικά ποιες κατηγορίες επιχειρήσεων αφορά η αξιολογούμενη ρύθμιση

Δεν προβλέπονται συνέπειες στην οικονομία, αφού το νομοσχέδιο δεν αφορά σε επιχειρήσεις.

2.2 Αναφέρατε αναλυτικά την επίδραση της αξιολογούμενης ρύθμισης στη δομή της αγοράς

Το νομοσχέδιο δεν έχει καμία επίπτωση στην αγορά, αφού δεν αφορά σε κάποιον κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας.

2.3 Μετρήστε το κόστος εγκατάστασης για νέες επιχειρήσεις πριν και μετά την αξιολογούμενη ρύθμιση, με τη χρήση του «τυποποιημένου μοντέλου κόστους»

Κανένα.

2.4 Αναφέρατε αναλυτικά την επίδραση της προτεινόμενης ρύθμισης στις λειτουργίες της παραγωγής και του μάρκετινγκ των επιχειρήσεων

Καμία.

2.5 Αναφέρατε αναλυτικά και αιτιολογήστε την επίδραση της αξιολογούμενης ρύθμισης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων

Καμία.

2.6 Προσδιορίστε το διοικητικό βάρος των επιχειρήσεων που προκαλεί ή αφαιρεί η προτεινόμενη ρύθμιση, εφαρμόζοντας το «τυποποιημένο μοντέλο κόστους»

Κανένα.

2.7 Προσδιορίστε ειδικότερα και μετρήστε αναλυτικά και ξεχωριστά το κόστος και τα οφέλη που θα προκύψουν από την προτεινόμενη ρύθμιση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Κανένα.

2.8 Προσδιορίστε αναλυτικά τα οφέλη ή την επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού, που αναμένεται να προκληθούν από την εξεταζόμενη ρύθμιση

Καμία επιβάρυνση.

2.9 Προσδιορίστε αναλυτικά τυχόν συνέπειες της προτεινόμενης ρύθμισης στην εθνική οικονομία

Καμία.

3. Συνέπειες στην κοινωνία και τους πολίτες

3.1. Αναφέρατε τις προσδοκώμενες συνέπειες της προτεινόμενης ρύθμισης στην κοινωνία γενικά και στις επηρεαζόμενες κοινωνικές ομάδες ειδικά.

Η ρύθμιση της υφιστάμενης κατάστασης με την εισαγωγή του νέου κανόνα για τα μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας Θράκης περί ισχύος του Αστικού Κώδικα εκτός εάν όλα τα διάδικα μέρη ή οι ενδιαφερόμενοι επιθυμούν να υπαχθούν στον Μουφτή αποτελεί τη μέση οδό ώστε αφενός όλοι οι Έλληνες πολίτες να έχουν δικαίωμα να ακολουθήσουν τον Αστικό Κώδικα και αφετέρου να γίνει σεβαστός ο

θρησκευτικός χαρακτήρας και μακραίωνη παράδοση της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη.

3.2. Αναφέρατε τα σημερινά δεδομένα για κάθε έναν τομέα και κάθε μία κοινωνική ομάδα που επηρεάζονται από την αξιολογούμενη ρύθμιση, όπως αυτά προκύπτουν από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Δεν υπάρχουν.

3.3. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν για τον πολίτη από την προτεινόμενη ρύθμιση

Οι Έλληνες πολίτες που είναι μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης θα έχουν το δικαίωμα να κάνουν χρήση του αστικού κώδικα για όλα τα θέματα αρμοδιότητας του Μουφτή ενώ ο τελευταίος θα μπορεί να ασκήσει τις αρμοδιότητές του μόνο αν αυτό προκύπτει από σχετική έγγραφη δήλωση υπαγωγής στον Μουφτή των διάδικων μερών.

3.4. Αναφέρατε τα σημεία της προτεινόμενης ρύθμισης τα οποία επιφέρουν βελτίωση των υπηρεσιών του Κράτους προς τον πολίτη

Η έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος θα επιφέρει την αναβάθμιση των Μουφτειών της Θράκης προς όφελος των μουσουλμάνων Ελλήνων πολιτών της Θράκης.

3.5. Αναφέρατε τα σημεία της προτεινόμενης ρύθμισης που απλουστεύουν τις διοικητικές διαδικασίες

Δεν υπάρχουν.

4. Συνέπειες στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

4.1. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και τη μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων

Καμία συνέπεια για το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

4.2. Αναφέρατε περιληπτικά τα βασικά σημεία της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την προτεινόμενη ρύθμιση (εφόσον υπάρχει)

Καμία συνέπεια για το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

5. Συνέπειες στη Δημόσια Διοίκηση και την απονομή της Δικαιοσύνης

5.1. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης για τη βελτίωση της λειτουργίας και της αποδοτικότητας της Δημόσιας Διοίκησης.

Δεν υπάρχουν.

5.2. Αναφέρατε τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης στον τρόπο απονομής της Δικαιοσύνης.

Η αύξηση της δικαστηριακής ύλης δεν αναμένεται να είναι μεγάλη και θα απορροφηθεί ομαλά από το υπάρχον σύστημα. Άλλωστε, ήδη πολλοί Έλληνες πολίτες που είναι μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας Θράκης επιλέγουν την τέλεση πολιτικού γάμου (γεγονός που σημαίνει ότι για όλες τις υποθέσεις οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου ισχύει ο Αστικός Κώδικας) ή την σύνταξη διαθήκης κατά τον

Αστικό Κώδικα.

6. Νομιμότητα

6.1 Αναφέρατε το πλαίσιο διατάξεων του Συντάγματος στο οποίο εντάσσεται η προτεινόμενη ρύθμιση

Οι ρυθμίσεις εντάσσονται στα πλαίσια της συνταγματικά κατοχυρωμένης ελευθερίας της θρησκείας (άρθρο 13Σ).

6.2 Αναφέρατε τυχόν νομολογία των εθνικών δικαστηρίων και ιδίως του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου που αφορά θέματα συναφή με την προτεινόμενη ρύθμιση

Απόφαση ΣτΕ 1333/2001 και 466/2003. Απόφαση Αρείου Πάγου 1862/2013 και 229/2017.

6.3 Αναφέρατε τις σχετικές διατάξεις και προβλέψεις του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου και των διεθνών συμβάσεων που έχει κυρώσει η Ελλάδα, όπως επίσης και τυχόν νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

6.4 Αναφέρατε τυχόν σχετικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Εκκρεμεί η με αριθμό 20452/2014 προσφυγή της Μολλά Σαλί (Molla Sali) κατά της Ελλάδος ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

7. Αρμοδιότητα

7.1. Αναφέρατε τα υπουργεία που είναι συναρμόδια για το σχεδιασμό και την προώθηση της αξιολογούμενης ρύθμισης, αιτιολογώντας ειδικά τους λόγους συναρμοδιότητας

Για την κύρια ρύθμιση αρμόδιο είναι το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και συναρμόδια Υπουργεία είναι τα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Εξωτερικών.

7.2. Αναφέρατε τις οργανικές μονάδες με τις οποίες υπήρξε συνεργασία του επισπεύδοντος υπουργείου κατά το στάδιο προετοιμασίας της εξεταζόμενης ρύθμισης

Υπήρξε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία.

7.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις υπηρεσίες που θα είναι αρμόδιες για την εφαρμογή κάθε ξεχωριστής δράσης που προέρχεται από την εξεταζόμενη ρύθμιση

Οι κρατικές υπηρεσίες που εμπλέκονται στην εφαρμογή των διατάξεων είναι οι Μουφτείες της Θράκης και η Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

7.4. Σε περίπτωση που η προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπει τη σύσταση νέου φορέα, υπηρεσίας, νομικού προσώπου, επιτροπής, συμβουλίου ή άλλου

συλλογικού οργάνου, αναφέρατε συνοπτικά τη γνωμοδότηση της Διυπουργικής Επιτροπής της απόφασης Πρωθυπουργού Υ189/18-7-2006 (ΦΕΚ Β' 953) και επισυνάψτε τη μελέτη σκοπιμότητας και την οικονομοτεχνική μελέτη. Δεν προβλέπεται η ίδρυση νέου φορέα, υπηρεσίας ή νομικού προσώπου του δημόσιου τομέα.

8. Τήρηση Νομοτεχνικών Κανόνων και Κωδικοποίηση

8.1. Αναφέρατε τους νομοτεχνικούς κανόνες, οι οποίοι εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη της προτεινόμενης διάταξης, με αναφορά στο εγχειρίδιο οδηγιών της Κεντρικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής (ΚΕ.Ν.Ε.)

Έχουν ληφθεί υπόψη οι νομοτεχνικοί κανόνες και οι οδηγίες της ΚΕΝΕ.

8.2. Προσδιορίστε τις διατάξεις που τροποποιεί, αντικαθιστά ή καταργεί η προτεινόμενη ρύθμιση και ιδίως αναφέρατε εάν υπάρχει ήδη κώδικας ρυθμίσεων συναφών με την προτεινόμενη

Με την παράγραφο 1 προστίθεται νέα παράγραφος 4 στο άρθρο 5 της από 24.12.1990 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α' 182) που κυρώθηκε με το άρθρο μόνο του ν. 1920/1991 (Α' 11) ενώ τροποποιείται η παρ. 2 του ιδίου άρθρου.

8.3. Αναφέρατε τις εν γένει βελτιώσεις που επιφέρει η προτεινόμενη ρύθμιση στο κανονιστικό περιβάλλον και ειδικά τις διατάξεις που κωδικοποιεί ή απλουστεύει

Δεν υπάρχουν.

8.4. Προσδιορίστε τις διατάξεις της προτεινόμενης ρύθμισης που τροποποιούν εμμέσως υφιστάμενες ρυθμίσεις, χωρίς να τις καταργούν ρητώς, και αιτιολογήστε την επιλογή αυτή

Δεν τροποποιούνται εμμέσως υφιστάμενες διατάξεις.

9. Διαφάνεια - Κοινωνική συμμετοχή

9.1. Αναφέρατε αναλυτικά τους κοινωνικούς εταίρους και εν γένει τα ενδιαφερόμενα μέρη που εκλήθησαν να λάβουν μέρος στη διαβούλευση για την προτεινόμενη ρύθμιση

Εκλήθησαν και έλαβαν μέρος οι Σοφολογιωτάτοι Μουφτήδες Θράκης, οι Σεβασμιωτάτοι Μητροπολίτες Θράκης, οι Δικηγορικοί Σύλλογοι της Θράκης, καθηγητές της Εισαγωγικής Κατεύθυνσης Μουσουλμανικών Σπουδών του Τμήματος Θεολογίας του ΑΠΘ ειδικευμένοι σε θέματα Ισλάμ, η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Σωματείο Ιεροδιδασκάλων Ισλαμικής Θρησκείας, το Σωματείο Εκπαιδευτικών Μουσουλμανικής Θρησκείας της Θράκης και ο Σύλλογος Επιστημόνων της Μειονότητας Δυτικής Θράκης.

9.2. Περιγράψτε αναλυτικά τον τόπο, τον χρόνο και τη διάρκεια της διαβούλευσης, τους συμμετέχοντες σε αυτήν, και τη διαδικασία διαβούλευσης που επελέγη, αιτιολογώντας τις επιλογές αυτές

Η διαβούλευση με τους ως άνω εμπλεκόμενους φορείς έγινε με συναντήσεις στο

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και ανταλλαγή αλληλογραφίας και απόψεων. Επίσης, το νομοσχέδιο δόθηκε στη δημοσιότητα με δελτίο τύπου του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (17/11/2017).

9.3. Αναφερθείτε στα αποτελέσματα της διαβούλευσης, αναφέροντας επιγραμματικά τις κυριότερες απόψεις που εκφράστηκαν υπέρ και κατά της προτεινόμενης ρύθμισης ή επιμέρους θεμάτων της

Οι συμμετέχοντες υποδέχθηκαν θετικά την πρωτοβουλία για άμεση νομοθετική επίλυση του θέματος και για την αντιμετώπισή του από την Ελληνική Πολιτεία. Ωστόσο, οι Σοφολογιωτάτοι Μουφτήδες Θράκης, το Σωματείο Ιεροδιδασκάλων Ισλαμικής Θρησκείας, το Σωματείο Εκπαιδευτικών Μουσουλμανικής Θρησκείας της Θράκης και ο Σύλλογος Επιστημόνων της Μειονότητας Δυτικής Θράκης ζήτησαν το τεκμήριο αρμοδιότητας να ανήκει στον Μουφτή και όχι στα τακτικά δικαστήρια σε περίπτωση διαφωνίας των διαδίκων σε ποια δικαιοταξία θα υπαχθούν.

9.4. Αναφέρατε το σχεδιασμό που έχει γίνει για τον κοινωνικό διάλογο και τη διαβούλευση και στο στάδιο της εφαρμογής της προτεινόμενης ρύθμισης

Δεν έχει προβλεφθεί άλλη διαδικασία κοινωνικού διαλόγου κατά την εφαρμογή των ρυθμίσεων, η αξιολόγηση τους και η παρακολούθηση των ζητημάτων που θα ανακύψουν θα γίνει από την αρμόδια προς τούτο Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Υπολογίζεται ότι τα πρώτα συμπεράσματα για την λειτουργικότητα των ρυθμίσεων θα εξαχθούν μετά το πρώτο έτος εφαρμογής τους.

B. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

10. Γενική Αξιολόγηση

11.1 Περιγράψτε χωριστά και αναλυτικά το πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει κάθε μία «άλλη διάταξη» που περιλαμβάνεται στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου

Δεν υπάρχουν άλλες διατάξεις.

11.2 Αναφέρατε χωριστά για κάθε μία «άλλη διάταξη» τους λόγους για τους οποίους έχει συμπεριληφθεί στο συγκεκριμένο σχέδιο νόμου

Δεν υπάρχουν άλλες διατάξεις.

11.4. Αναφέρατε χωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες κάθε μίας «άλλης διάταξης», συμπεριλαμβανομένων των συνεπειών στην οικονομία, στην κοινωνία και τους πολίτες και στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

Δεν υπάρχουν άλλες διατάξεις.

11. Διαφάνεια και Διαβούλευση

11.1. Αναφέρατε επιγραμματικά τους κοινωνικούς εταίρους και εν γένει τα ενδιαφερόμενα μέρη που εκλήθησαν να λάβουν μέρος στη διαβούλευση για

κάθε μία προτεινόμενη «άλλη διάταξη», τον τόπο, τον χρόνο και τη διάρκεια της διαβούλευσης, τους συμμετέχοντες σε αυτήν, και τη διαδικασία διαβούλευσης που επελέγη, αιτιολογώντας τις επιλογές αυτές.